

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

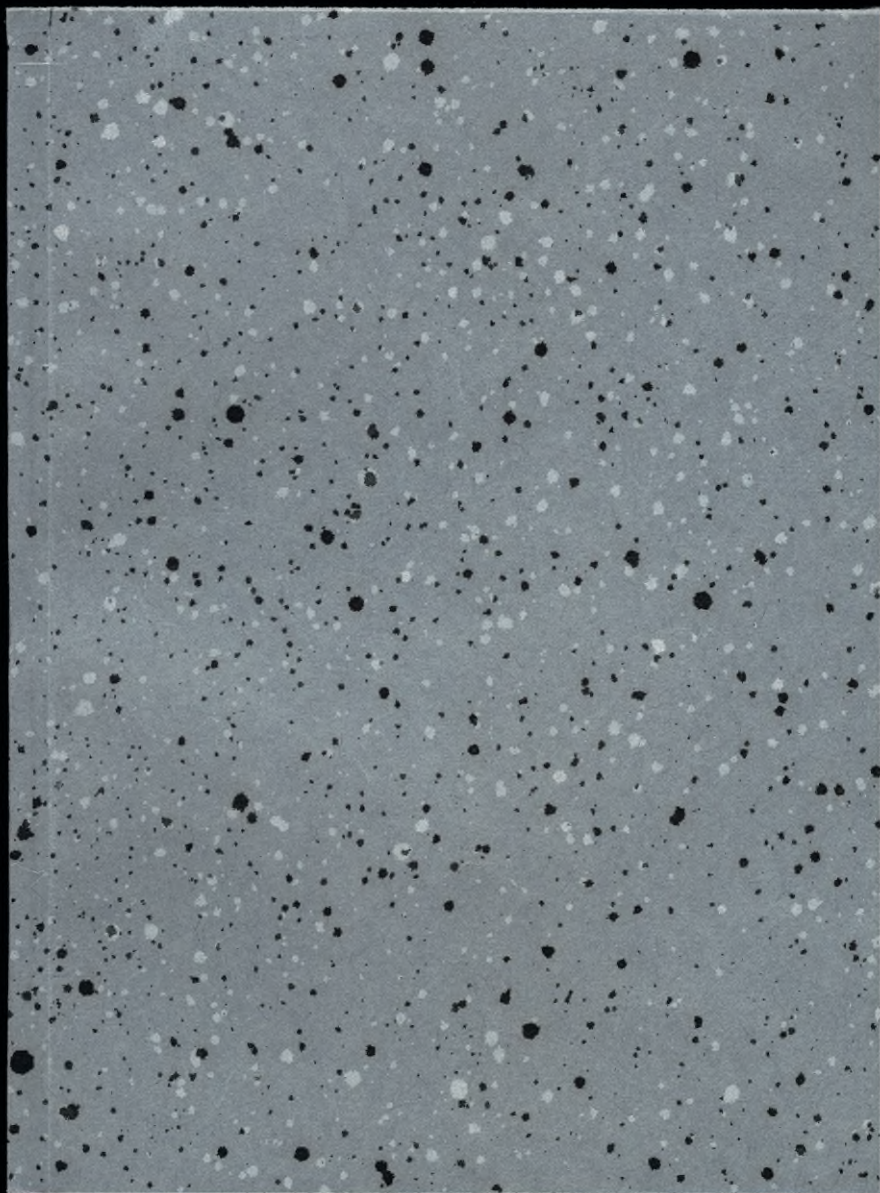
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

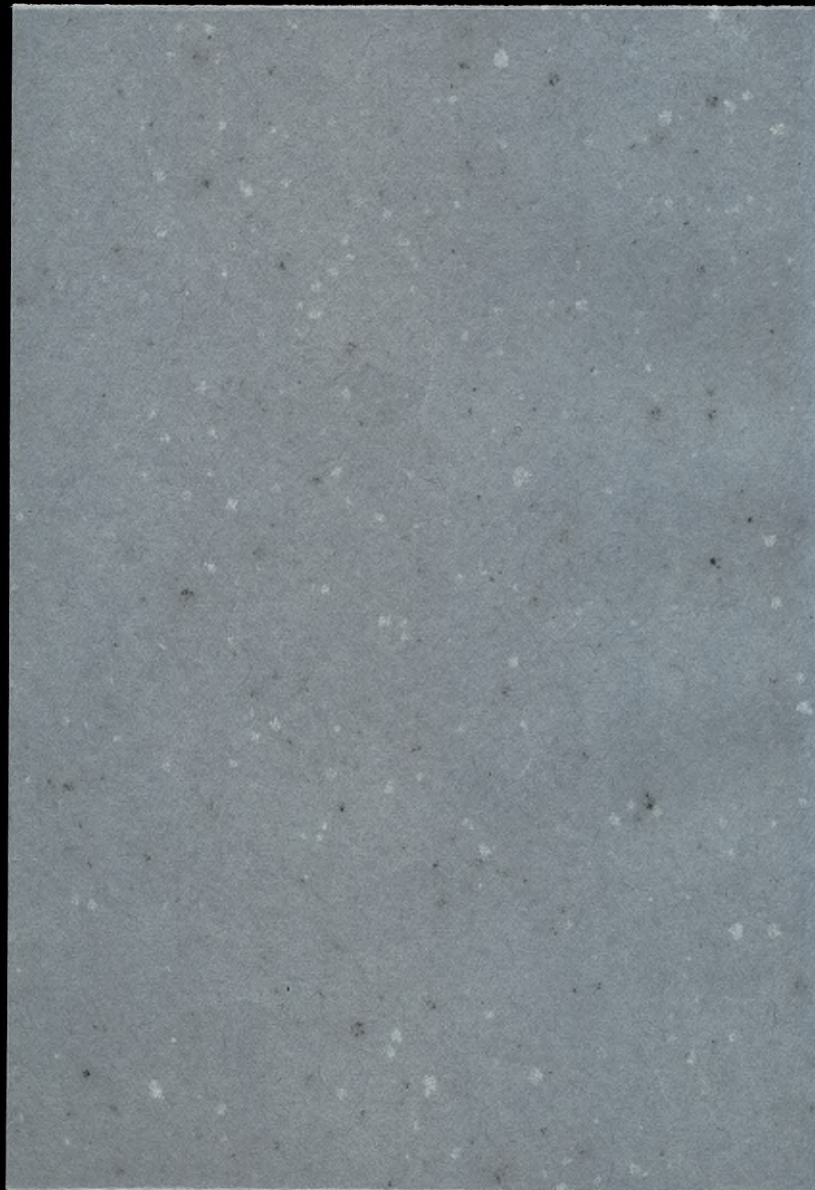

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(7m) Litt
Sr.

Gubbarne

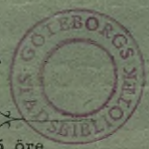
på

"Pressyltan"

En Stockholmsstudie

af

Asmodeus & Komp.

Pris 25 öre

10:e häft.

STOCKHOLMS
NATTFJÄRILAR

PIKANTA SKILDNINGAR
FRÅN
GATA OCH BOUDOIR.

“LINDA MED FLÄCKEN.”

Pris 25 öre.

Pikant nyhet!

Gubbarne

på

”Pressyltan”

En Stockholmsstudie

af

Asmodeus & Komp.

sv. 38
1525.

Stockholm, Nya Boktryckeriet, 1893.

Mången infödd stockholmare är måhända icke så bevandrad i sin egen stads geografi, att han känner belägenheten af det lokus, hvars mera remarkabla befolkning jag nu tänker skissera i flyktiga drag.

"Pressyltan" är en såväl till det yttre som det inre temligen blygsam restaurant.

Näringsställe skulle den helt säkert ha kallats under den gamla goda tiden, då de lysande guldkrogarna ännu ej börjat lyckliggöra vår törstiga hufvudstad.

Den har af en huldrik försyn förlagts midt i gapet, om jag så får uttrycka mig, på flertalet af våra dagliga tidningar — Svenska Dagbladet, Vårt Land, Aftonbladet, Stockholms-tidningen, Stockholms Dagblad, Nya Dagligt Allehanda — för att nu icke tala om Idun, Svea, Fritänkaren och — Pietisten.

Denna omständighet har förmodligen gifvit stället dess namn, hvars uppfinnare för öfrigt ingen känner.

Oaktadt sin litenhet innehåller "Pressyltan" dock fyra afdelningar:

Stora mat"salen",

Lilla d:o,

"Marmorsalen" och

"Pinan".

“Marmorsalen“, ett litet krypin med plats för högst ett halft dussin personer har erhållit sitt namn af två bord med marmorskifvor af kolmårdsmarmor, hvilka utgöra den väsentliga dekorationen derstädes.

* * *

Vid första inträdet på “Pressyltan“ slår emot en en doft afgemytlighet och hemtreflighet, man känner sig till mods ungefär som om man befunne sig på en bättre gammaldags gästgifvaregård på landet.

Möblering och dekorerung — om man nukan tala om en sådan — äro hållna i den enklaste stil.

Städadt och propert, men utan förgyllning, prägel af gammal gästgifvaregård, mat, som, fast enkel, förtjenar din hyllning, duktyg, som blänka af husmors vård.

Inga divaner med schagg och siden,
der den hela guds långa da'n,
äckliga grilljannar nöta tiden
efter nätternas “titt på sta'n“.

Ja, jag kan inte hjälpa, att det blef ett par vers med på köpet, men så ungefär ser det ut på den lokal, som erhållit namn, heder och värdighet af “Pressyltan“.

* * *

Men det var sant!

Jag har ju endast några små sidor att röra mig på och jag måste väl därför skrida till en presentation af typerna.

* * *

Först ha vi ställets doyen, den oförbrännelige ingenjören, f. d. öfverdirektörsassistenten *Sahlbom* — han som riktat vår ordstafs-literatur med talesättet: "Om du dröjer," — stod det på *Sahlboms* slup.

Sahlbom torde väl nu vara ganska mycket till åren, men åren hafva berört honom mildt.

Ännu är hans hufvud med den gråsprängda peruken och de äkta mustacherna i samma färgton, ganska inponerande, och i ungdomens och mannaålderns dagar, långt innan vi lärde känna honom, torde det hafva varit vackert.

Sahlbom är obestriddigen ett af våra få kvarlevande original.

Klockan half tio på förmiddagen har han afslutat dagens arbete — ett ganska inbringande arbete för öfrigt — och infinner sig då punktligt på "Pressyltan" — så vida han icke möjligen har någon af sina då och då infallande återhållsamhetsperioder.

Sahlbom har på "Syltan" infört en egenomlig terminologi — lika originel som uppfinnaren sjelf — för att beteckna de drycker, hvilka utgör hans vanliga förtäring på detta ställe.

Så här ter sig den hufvudsakligaste delen af den märkliga listan:

En $\frac{1}{1}$ Pommery = "vederhäftighetsbevis".

En $\frac{1}{1}$ Sherry = "fräjdebevis".

En $\frac{1}{2}$ Portvin = "fattigdomsbevis".

En $\frac{1}{4}$ Médoc = "lumpet".

Kanske något fel insmugit sig i mitt återgivande af denna terminologi, men den är ju i alla händelser ganska egendomlig.

Sahlbom har vissa hvad man kallar "tag", som i förstone väcka en viss undran hos den oinvigde.

Då jag första gången satte min fot inom "Pressyltans" ärevördiga väggar, hade jag för tillfället brådt, och hade ännu icke hunnit kasta en blick på den närvarande publiken, då jag efter ett flyktigt studerande af "foderlistan" begärde:

Smör, ost och Lysholms aqvavit, Sankt Eriks vanliga, en half fläskrygg med rotmos.

Huru öfverraskad vardt jag icke, då jag från marmorsalen hörde en imponerande stämma:

— Inte på min bekostnad!

Jag är van att med lugn foga mig i alla omständigheter och då ingen menniska på hela lokalen icke ens den förbindlige källarmästaren eller serveringsflickorna, drog på swilbandet, så låtsade jag som om ingenting passerat.

En half timme senare hade jag vid ett "fattigdomsbevis" blifvit "vän och bror" med utroparen, hvilken var ingen annan än ingenjör Sahlbom.

Jag fick sedermera veta att ofvanstående uttryck, som först varit nära att göra mig "stött i kanten", tillhörde den gode ingenjörens vanliga terminologi

Utrymmet förbjuder mig att vidare behandla

den originelle ingenjören, men jag kan icke neka mig nöjet återgifva ett af hans kraftigaste och mest använda talesätt, hvilket lyder ordagrant:

“Min herre, kyss mig i arsenalsfarstun, så du bryter armar och ben af dig.”

* * *

Ungefär vid samma tid som ingenjören infinner sig på “Pressyltan“

Tersmeden, eller, som han af sina närmaste vänner skämtvis benämnes:

Portersmeden.*

Denna benämning är i sanning icke långsökt, ty bland alla jordens konsumenter af den bruna drycken, torde man få leta efter maken till den älskvärde tidningsmannen med de yfviga silfverhvita polisongerna, de sirliga gesterna och det friskt rödletta ansigte.

Som tidningsman har *Tersmeden* två särskilda, åt honom förbehållna, specialiteter i hvilka han icke öfverträffas af någon bland sina yrkesbröder.

Dessa specialiteter äro: bättre lik och *fashionable news*.

Och mellan de bättre begrafningarna och de kungliga, kejsrerliga eller furstliga extratågen dricker han porter — aldrig annat slag än *Bjurholms* — samt arbetar, såvida han icke är ute och åker för att uppfiska autentiska nyheter om nästa bal i societeten eller om den odödlige Soto Maiors helsotillstånd.

* Äfven “mister Reporter“ kallad. *Korrekturläsaren*.

Vid det runda bordet i "stora matsalens" ena hörn utför Tersmeden sitt arbete, störd af det ofta ganska lifliga stimmets och vännen Sahlboms humoristiska interjektioner, som ljuda rundt omkring honom.

Tersmeden är gerna sedd i höga kretsar.

Det höga O**** kramar tass med den gamle publicisten, och han är vän och bror med Liss Olof Larsson.

Nu är att nämna * * * "grosshandlare" Carl-
bäck — äfven "generalkonsul Squalbäck" benämnd,
antagligen på den grund, att han i likhet med
så många verkliga generalkonsuler icke har
någonting annat att göra än att "representera".

Ty "generalkonsul" Carlbäck säljer, tror jag, icke så mycket som en flaska whisky.

Carlback är en medelålders man med ett martialiskt utseende — ett "utseende af äldre officer", som Jörgen en gång uttryckte sig, och han var en af gamla operakällarens — eller åtminstone operakaféets — stablaste kunder.

Sällan saknades han der redan tidigt på förmiddagen vid sitt lilla glas öl till 10 öre och vid sin packe af tidningar, hvilka han samvetsgrant genomläste från början till slut, så väl hufvudstadens som landsortens — såvida det icke blef punsch från något håll, ty då afslutade "grosshandlaren" om också måhända med en viss, ehuru aldrig märkbar grämelse, sin läsning.

Carlback har en gång spelat en viss rol i den verld, som utgöres af Stockholms vivörer.

Den tiden hade han kapplöpningshästar på stall, och utanför våra bättre restauranter väntade om aftnarne ekipage, som skulle föra honom, hans forna stallbröder och deras dulcineor till fortsatta festligheter på utvärdshusen.

Den tiden är nu förbi.

“Generalkonsuln“ bryr sig icke vidare om “grosshandlarns“ forna förnåma bekantskaper.

Han dricker nu sitt glas lika gerna bland yngre artister och literatörer, hvilka ju dock icke hafva det svårare än att de *någon gång* kunna förtjena en slant och söka glömma tillvarons vedervärdigheter i ett festligt lag.

Carlback är “humorist“ och narrar ofta sina bekanta att dräga på munnen.

Det är också ingen dagsländehumor, utan verklig sådan, i hans många infall, hvilka redan för snart ett trettiotal år sedan aflockade den förra generationen mångt leende, då de stodo att läsa i den tidens “Nissar“ och andra skämttidningar.

Dessa “generalkonsulns“ humoristiska tendenser jemte hans podager, voro det som för några år sedan förmådde en halt “skald“ bland hans beundrare att kalla honom, “grosshandlaren med det goda hufvudet och de dåliga fötterna.“

* * *

‘Ty allt hvad du på jorden har
vid grafvens brädd du mister.
Ditt guld som drifvan smälter bort — —“

Denna tirad jemte en fortsättning, som jag nu glömt, hörde jag för flere år sedan en förmiddag på "Pressytan".

Det är grosshandlar *Nordman*, som är ute på styren, och då är han alltid sentimental.

Denna anmärkning kom från en af de närvarande gästerna.

Jag hade min väg förbi den hittills för mig obekanta "grosshandlar Nordmans" bord.

Han hejdade mig:

— Du är snäll, jag tycker om dig, vill du dricka ett glas *Mumm*, säj, vill du det?"

På så sätt inleddes bekantskapen.

Och det var ingen tillfällig bekantskap af det slag, som man behöfver ångra.

Ty farbror *Nordman* är — det må sägas först som sist — ett af Stockholms älskvärdaste original.

Hans typ väcker tanken på en solid köpman från Londons City.

Också talar han — förutom tyska och franska — engelska som en inföding.

Nog kan han vara litet "svår" i bland och stundom måhända släppa *Barrabam* allt för lös — men det kommer ingen ihåg dagen derefter.

Man erinrar sig endast den omständigheten att han är en typ för det gammaldags, hederliga och solida köpmansstånd, hvilket nu mera, gud bättre't, börjar blifva så sällsynt och hvilket i så stor omfattning efterträdes af den stora svärmen grosshandlare med kontoret på fickan.

Men vi måste skynda oss att "taga vara på våra originaler," som salig Schultz uttryckte sig om "salta biten."

* * *

Betrakta den unge mannen, med den gigantiska växten, det men- och skägglösa ansigtet och det mörka kortstubbade håret, han som i ett hörn intager sin lungmos, sin *queu de boeuf*, eller hvad för en extra frukosträtt det nu månade vara.

Vid första påseende skulle man taga honom för en yrkesatlet, såvida man icke ville gå tillbaka till antiken och inrängera honom bland gladiatorernas klass, ty han har verkligen ett romerskt, om än icke regelbundet romerskt, utseende

Allra minst skulle man taga honom för "Iduns" redaktionssekreterare, *Johan Nordling*, "damernas egen" Johan.

Man skulle väl snarare hafva uppsökt honom på "Tysta Marie" än i denna lokal der det icke serveras så mycket bakelser som malörtsbesk.

Men det är i alla fall han. Han är en af de trägnaste gästerna.

Och han trifs här.

Bättre än på något annat ställe.

Och helt säkert bättre än bland "satkärringar" och manuskriptinlemnarinnor.

Då den af Idun prisbelönta "Gösta Berlings saga" gjorde så mycket väsen af sig, och då det någon tid efteråt vardt bekant att författa-

rinnan nyligen besökt Stockholm, så var det någon som frågade Johan:

— Nå, hur ser hon ut, den der märkvärdiga Selma Lagerlöf?

— Asch! svarade Ung-Johan med sin oefterhärmliga min, hon är ett sånt der qvins med pince-nez och kortklippt hår.

Detta lilla drag torde mera än något annat tydliggöra den ställning, som "Damernas egen" intager i qvinnofrågan, som ju för honom borde vara så helig.

Man lemnar honom vid hans *queu de boeuf*, eller hvad det måste vara.

* * *

Om de återstående originalen måste jag fatta mig kort och fruktar ändå, att jag icke hinner med hela högen — 'Pressyltan' är nemligen ett bland Stockholms få tillhåll för original.

Gamle Matte Wilander!

Du är död nu.

Men jag måste nämna ett par ord äfven om dig, som ju utgjorde en af kärnkarlarne i den lilla truppen af fullblodsoriginal, som intog rang, heder och värdighet bredvid en Sahlbom och en Tersmeden.

Du har nu gått till det land, der du antagligen icke får till morgondryck de af dig komponerade sammansättningarna bränvin med kina och sherry med rifven muskotnöt.

Det är nu snart längesedan den försvann, din robusta kroppshydd, som ledde tankarne på en jovialisk slafpatron från Sydstaterna.

Du skrifver icke längre dessa "blåa bref", der du illa handskades med dem, som du ansåg vara våra största fosterlandsförrädare — de eländiga frihandlarne. Du har sagt farväl åt muskot och kina.

Du beräknar inte längre med en storstatistikens hela allvar, hur många aborrar, hur många strömmingar eller hur många liter mjölk hr Stockholm konsumerar pr dag, pr vecka, pr månad, pr år...

Du talar ej längre om brunnsborrning och infusorierna i Stockholms vattenledning.

En intressant personlighet har med dig gått bort — en personlighet öfver hvilken det låg ett skimmer af den bellmanska "sorgen i rosenrödt."

Hvila i frid!

* * *

Och så måste jag ta i en klunga:

Den lilla svartmuskige ingenjören, som alltid bär på en ny uppfinning — af en ny befuktningsvätska för snus, af ett nytt sätt att tillgodogöra sig de föraktade potatisskalen, det som värdleöst ansedda kolstybbet och så vidare i oändlighet.

Den närsynte literatören med det ljusgula, krusiga håret och skägget, han som enligt Claes Lundin "läser mest tidningar i Sverige";

Den autografsamlande kaptenen.

Den halte skalden * som gerna murrar därför att han på detta ställe icke kan få löksås till det stekta fläsket.

"Snillet" i Stockholms Dagblad, om hvilket det säges att han låter sjelfva "professorn" dansa efter sin pipa. *

F. d. "landtisen" som en gång i sina välmaktsdagar bjöd sjelfvaste salig gubben Wahrendorff på middagar, hvilka väckte hans belåtenhet, men som nu öfvertagit den enklare rolen att sälja sprit åt privatpersoner.

* Den "halte skalden" — skall han kunna kallas ett original?

Hvarför inte!

Han är sjelf en lefvande "grotesk ur studentlifvet" från Lund. En rik mans glade son har han left friskt undan och skaffade sig ett sådant der akademiskt hat, som kanske inte är så alldeles sällsynt och som är en af olägenheterna med småstadsuniversiteten. Men han kan få trösta sig öfver sin afbrutna juristbana, den der stannade vid försöket att kunna absolvera "hofrätten", dermed att samma hat har träffat bl. a. n. m. landshöfding Th—r, ehuru denne kände sig stark nog att bestå en offentlig examen.

Den "halte skalden" har skrivit lustiga kupletter med vitzar à la Göteborg och glödande à la "Den eldiga grefvinnan" samt cigarrettreklamer à la — Barnum.

Han är en sybarit, när byxfickan har några stoft af Mammons goda, asket när det är nödvändigt, älskar ett gladt sällskap och Gillestugans "tulpaner", talar franska, engelska och tyska, ja, fuskar med spanska.

Är cyniker i ungarlssällskapet och laddad med tyska "wortspiele". Och dock torde på botten ligga en god portion pessimism?

Korrekturläsaren.

** Än "Snillets" son då, arkitekten? Han är ju nästan originellare än pappa sjelf. En ung talang, som borde uppmuntras.

Korrekturläsaren.

“Kulan“, den förra ‘blomsterlöken“ och numera välbestälda postmästaren i Ås som en och annan gång återupplifvar sina Stockholmsminnen, och då ‘så säkert som ett bref på posten“ hittar vägen till gamla ‘Syltan“.

Men “Kulan“ är inte den ende postisen, som på Pressyltan känner sig hemmastadd. Dertill ligger det alltför nära, detta välskötta ämbetsverk, som besitter så många qvicka karlar. Exempel: märket “Mox“.

Under den L quistska æran på “Syltan“ var det celebra märket K. R., före sin blåbandsperiod, en af dess mera allmänna gäster och det lär ha händt, att han äfven efter den tiden med den för en malplacerad återhållsamhet vanliga påföljden deltagit i libationer, som slöto med – en “krevering“ derutanför på den tysta Karduansmakaregatan.

Ja, de äro legio, ty de äro många.

Och skulle jag behandla dem vidlyftigt och fullständigt, så skulle jag dertill behötva en hel bok, och icke endast sexton små duodes-sidor.

* * *

Vi nämde den L – qvisterska æran!

Var då manne inte L – qvister sjelf på sin tid det största originalet, men ett original, som ingen kunde förarga sig på? Glad och oegenyttig, kanske något tråkig i längden, var han sjelfva exponenten på den kategori af “ordensbröder“, som tillhöra den intelligenta medelklassen eller hvad den s. k. bildade mannen

med vanor från småstadsuniversitetet kallar "brackor". Några mer glänsande infall bestod han väl inte, men han hade en talang, som kunde både roa en och väcka leda — den att musicera på blyertspenna.

Man är i allmänhet benägen att påstå det källarmästarne sko sig på kundernas bekostnad, men den konsten måtte L qvister ej förstätt, ty han har mer än en gång mäst 'cedera bonis'. Men med en osviklig tro på lyckan har han på nytt etablerat E. W., Malmgården, d'Angleterre m. fl

I betryckets stund alltid den glade L — qvister liksom i medgångens, blir han alltid allas vän och ingens ovän, ja, knapt svikna borge-närer kunna känna någon harm mot honom.

Pikanta nyheter

som kunna rekvideras från Nya Boktryckeriet,
Stockholm, 19 Jakobsbergsgatan:

- "Den eldiga grefvinnan." Fars med sång i 1 akt
af *Killa Titta* (Persiflage) —: 15
- En statskyrkoprest vid Amors altare. Galanta
presthistorier från verklighe en af *Pius Mars* —: 15.
- Fri kärlek. En hufvudsadsberättelse af *Den Vandrande
Juden* —: 15.
- Förbjuden frukt, plockad i presternas lustgård af
Pius Mars —: 15
- Grefvinnans konstapel. En historia ur hufvudsta-
dets "high life" af "*Den Vandrande Juden*" —: 15.
- Interiörer från Tufvan [med porträt] af *Thure
Stenkilsson* —: 25.
- Kolerans dödsfiende, humoresk af *Funny Fellow* ... —: 25.
- Kärlek. En svensk barons kärleksäventyr i Paris för 15
frans. Sann händelse af *Pius Mars* —: 15.
- Kärlekskatekes för flickor och gossar —: 25.
- Läsarpresten af *Som Slick*. 2:dra uppl. —: 15.
- Lätt på foten. 19 ej beslagtagna häften ... pr häfte —: 25.
- Nattliga fröjder och sorger, berättade af en Glädje-
flicka —: 15.
- Originella Stockholmstyper af olika författare. Med
porträtter. I. "Vackra Roosen". II. "Mäster Palm".
III. "Jörgen". IV. "Skånske presten". V. "Tid-
nings-Bojse". VI. Fritz Arlberg. VII. Gubben
Féron pr häfte —: 10.
- På hotell Cupido. En bild ur Stockholm natietid af
"*Den Vandrande Juden*" —: 15.
- Stockholms Nattfjärilar. 11 häft. pr häfte —: 25.
- Ungdomssynder —: 15.
- Ungkarlskalendern, 7 häft. pr häfte —: 25.

Expedieras fraktfritt till landsorten mot insändande af
frimärken som likvid för de häften som önskas. Kommissionär-
rer få hög rabatt.

STOCKHOLMS NATTFJÄRILAR,

*Pikanta skildringar från gata
och boudoir*

utgifves i en serie af häften, skildrande vår hufvudstads »lätta damer» i sanna och trogna färger, deri ej blott gatans nymfer förekomma, utan äfven de eleganta boudoirernas prestinnor passera revy. Sålunda får läsaren lära känna sådana personager, som »Guldsofran», »Carl den tolfte», »Zola», och »Svarta Thilda» samt en mängd andra »framstående» figurer från de »välkända» ställena å Grefsturegatan, Luntmakaregatan, Kindstugatan, Lilla Hoparegränd m. fl. andra genom sina Venustempel ryktbara platser, hvarjämte läsaren får en intressant inblick i de mångfaldiga, ytterst pikanta dramer af »heimliche Leibe», som spela i den förnäma och högförnäma verdens kretsar.

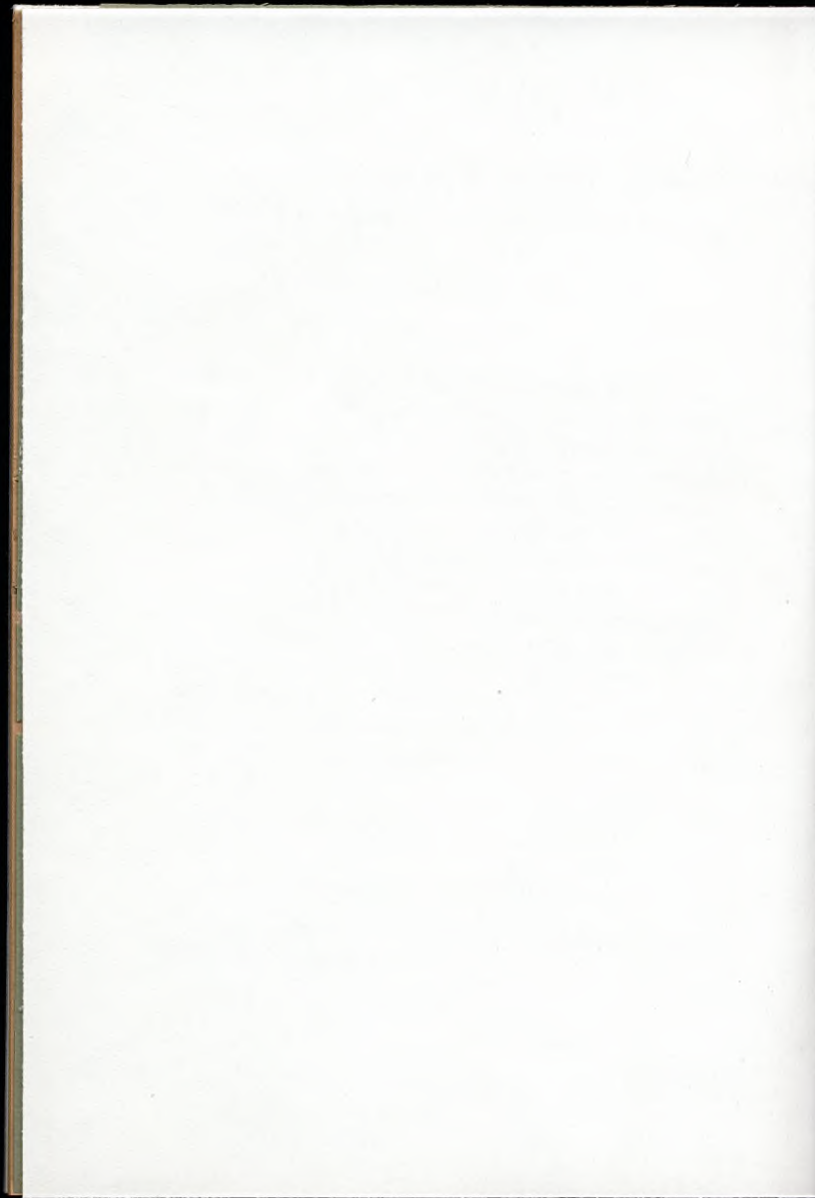
Tionde häftet innehåller:

Sjette bilden — »Linda med fläcken.» — En rännstensunges historia.

Stockholm, Nya Boktryckeriet, 1891.

1001850754

